

”Regnskapstreff i Sør 2010”
Skattekriminalitet og skatteparadis

Jan-Egil Kristiansen, leder Skattekrim Øst

Skatteetaten

Disposisjon

Skatteetaten

- Skattekriminalitet
 - Hva er, risiko, omfang, konsekvenser
- Skatteunndragelsesutvalgets forslag i NOU 2009:4
 - Utviklingstrekk og utfordringer
 - Skatteparadis generelt
 - Interessefelleskap og skatteparadiser
- Skattekrim
 - Oppgaver, prioriteringer og konkrete saker som gjelder skatteparadiser
- Skatteamnesti
- Oppsummering

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

2

Hva menes med skattekriminalitet?

Skatteetaten

- *Bevisste* skatteunndragelser (for lave inntekter eller for høye fradrag) - *skattekriminalitet*
- Feil som skyldes manglende kunnskap (ubevisste feil) omfattes ikke. Tiltak her kan være
 - Informasjon
 - Veiledning
 - Egne interne kontrollsystemer i foretaket

Risiko for skattekriminalitet

Skatteetaten

- All erfaring og forskning viser at det er *muligheter* og *oppdagelsesrisiko (opplevd)* som påvirker den økonomiske kriminaliteten
- *Bevisste* skatteunndragelser skjer der det er *muligheter* og *liten oppdagelsesrisiko*
- Svart økonomi forekommer ofte ved
 - Salg til forbrukere
 - Kontanter
 - Mindre foretak med direkte eierstyring

Omfang av skatteunndragelser

Skatteetaten

- Ingen pålitelig statistikk eller oversikt over svart økonomi og "skattegapet" - trolig flere titalls mrd. kroner
- Ikke foretatt nærmere beregninger av skattegapet i Norge, men i f.eks Sverige, England og USA
- Internasjonalt antas den svarte økonomien å utgjøre 4-10 % av BNP. Men en rekke eksempler på langt større beløp...
 - Hellas 30 % av BNP (24 mrd euro – 190 mrd NOK i skattetape), Spania 20 %, Italia 20-35 %
- I Sverige anslås skattegapet til 5 % av BNP eller 10 % av den fastsatte skatten, hvorav halvparten er svart arbeid
- Legges det samme til grunn for Norge tilsier det ca. **115 mrd.** kroner (2008). Norge og Sverige ligger nok i det nedre sjiktet pga en relativt stor regulert og offentlig sektor.

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

5

Konsekvenser av skatteunndragelser

Skatteetaten

Samfunnet:

- Reduserte skatteinntekter for stat og kommune
- Svarte inntekter gir grunnlag for svindel med trygder, stønader eller andre ytelser fra det offentlige
- Uheldige fordelingsvirkninger (ikke skatt etter evne)
- Konkurransesvridene (mellom bedrifter, bransjer, områder, distrikter)
- Undergraver samfunnsøkonomien, skaper undergrunnsøkonomi (svarte penger må brukes så de ikke setter spor og må derfor hvitvaskes)
- Uheldig for samfunnsmoralen, svekker respekten for lover, regler og rettshåndhevelsen

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

6

Utviklingstrekk og utfordringer, NOU 2009:4

Skatteetaten

- Økende tendens til at *selskaper registreres i utlandet*.
- Et eksempel på slik registrering er etablering av norske filialer av utenlandsregistrerte foretak (NUF). Opprettelsen av slike selskaper er i seg selv lovlige, men selskapsformen kan vanskeliggjøre norske myndigheters muligheter til å avdekke skatteunndragelser. Det kan derfor være en fare for at selskapsformen kan brukes for å skjule skatteunndragelser.
- En annen utfordring er at en stadig økende del av verdenshandelen foregår mellom selskaper i samme konsern. Problemstillingen her er *internprising*, det vil si prisfastsettelsen ved transaksjoner mellom skattytere som er knyttet til hverandre gjennom forskjellige former for interessefellesskap. Fastsettelsen av internpriser har stor betydning ved beskatningen, ettersom den fastsatte prisen påvirker den skattepliktige inntekten.

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

7

Interessefellesskap og skatteparadis, NOU 2009:4

Skatteetaten

- Transaksjoner mellom nærstående, herunder uriktig prisede transaksjoner er en generell kontrollutfordring for skatteetaten, det gjelder også transaksjoner som ikke omfattes av bl.a. lignl. § 4-12.
- Spørsmålet om dokumentasjonsplikten bør *utvides* til å omfatte også *andre parter og mindre transaksjoner*, og eventuelt hvordan en slik dokumentasjonsplikt skulle utformes er alt for omfattende til at utvalget har funnet anledning til å ta dette opp i sin fulle bredde. Utvalget har funnet å måtte konsentrere seg om nærståendetransaksjoner sett i sammenheng med den problematikken som skatteparadisene utgjør.

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

8

Skatteparadis - generelt

Skatteetaten

- Skatteparadiser, dvs. land med lave skatter, som mangler transparens (gjennomsiktighet) og som ikke samarbeider for å forhindre skattemisbruk
- Brukes som verktøy for å begå eller skjule kriminell virksomhet i andre land
- OECD har ingen presise estimater for omfanget av utenlandske skatteunndragelser. Ulike anslag om midler som befinner seg utenlands varierer fra 5 -12 billioner USD.
- Det anslås at 2/3 av midlene som gjemmes i skatteparadisene gjelder skatteunndragelser

Interessefelleskap og skatteparadiser, NOU 2009:4

Skatteetaten

- Innsatsen mot skatteunndragelser gjennom bruk av selskaper i skatteparadiser må etter utvalgets oppfatning først og fremst skje gjennom internasjonalt samarbeid.
- Utvalget har vurdert om det bør nektes fradrag for betalinger til selskaper hjemmehørende i stater som står på OECDs liste over ikke-samarbeidsvillige skatteparadiser. Slike regler er innført i flere land. Utvalget anser at en slik regel om å avskjære fradrag vil være et målrettet tiltak mot skatteunndragelser.
- Utvalget fremsetter ikke noe eget forslag om nektelse av fradragsrett. En slik regel reiser flere spørsmål som må utredes nærmere, bl.a. hvilke typer kostnader og hvilke stater som skal omfattes. Utvalget mener også at slike nasjonale regler vil gi best effekt dersom de samordnes internasjonalt. Utvalget anbefaler derfor at spørsmålet utredes separat.

Skattekrim – formål og oppgaver

Skatteetaten

- Skattekrimavd. skal:
 - *avdekke* grov skattekriminalitet
 - *øke oppdagelsesrisikoen* og
 - gjøre skatteetatens arbeid mer *synlig* og *troverdig* utad
- Våre saker omfatter derfor større og alvorlige skattesaker hvor det er arbeidskrevende og tidkrevende å avdekke unndragelsene. Vi prioriterer derfor å anmelde saker til politiet for å få gode straffedommer som kan offentliggjøres og gi allmennprevensjon.
- Skattekrim må foreta strenge prioriteringer av sakene og har derfor relativt få saker i løpet av et år. At slike saker tas er imidlertid viktig for *legitimiteten* og *tilliten til skattesystemet*.
- Ca 60 ansatte i Skattekrim Øst og totalt 130 i hele landet

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

11

Skattekrim Øst - prioriteringer

Skatteetaten

1. Organisert skattekriminalitet, bl.a. nettverkskriminalitet med fiktiv fakturering. Eget landsomfattende prosjekt ledet av Skattekrim Øst.
2. Medvirkere, særlig profesjonelle medvirkere (advokater, revisorer, regnskapsførere) og medvirkning til bl.a. kassaapparatmanipulasjon
3. Utland, særlig **skatteparadiser** og NUF
4. Finans/hvitsnipp, store saker med bl.a. tapping av selskaper
5. Multikriminalitet, dvs. saker som i tillegg til skatte- og avgiftskriminalitet inneholder andre alvorlige straffbare forhold, f.eks korrupsjon, underslag, bedrageri, heleri, trygde- og stønadssvindel, konkursgjengangere
6. Store og grove enkeltsaker, bl.a. restitusjonssvindel

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

12

Skatteparadissaker – Skattekrim Øst

Skatteetaten

- Mange skatteparadissaker for Skattekrim Øst, ca. 25 saker i 10 ulike land – et av våre høyest prioriterte områder, hvor vi hittil har fått 8 straffedommer med strenge fengselsstraffer. 7 av sakene gjelder et stort sakskompleks med 155 mill. i unndratt inntekt og 400 mill i unndratt formue.
- I tillegg kommer saker i det såkalte "Betalingskortprosjektet" til skatteetaten, hvor bl.a. Skattekrim Øst deltar
- Må som oftest gå i straffesporet for å finne bevis og for å kunne innhente opplysninger i det aktuelle landet ved såkalte rettsanmodninger

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

13

Skatteparadis – konkret sak (SOI)

Skatteetaten

- En av norgeshistoriens største skattesaker hvor beløp systematisk er skjult i skatteparadiser og kontoer i utlandet
- Skattekrim og Økokrim samarbeider
- Gjelder et større sakskompleks som vedrører IT-bransjen
- Saken ble fanget opp under ligningsbehandlingen. To nyetablerte små IT-foretak ble kjøpt opp av SOI 2-3 år etter etablering. Kort tid før salget til SOI ble majoriteten av aksjene solgt til såkalte finansielle investorer. Felles for disse var at de lå i lavskatteland (skatteparadis).
- Etter å ha vurdert salgskontraktene mellom gründerne og de finansielle investorene, salgstidspunktene, betalingsstrømmer mv, ble 4 personer anmeldt til Økokrim i september 2007 pga mistanke om at eierne av selskapene i lavskattelandene var norske.

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

14

Skatteparadis – konkret sak (SOI)

Skatteetaten

- Økokrim aksjonerte i slutten av november 2007 (varetekstfengsling, ransakning, beslag og avhør).
- På bakgrunn av bl.a. funn som ble gjort her utvidet Økokrim sakskomplekset med flere typetilfeller av oppkjøp og fant at flere personer var involvert.
- Totalt omfatter sakene nå 10 personer og 4 selskaper, hvor det er unndratt over 150 mill. i inntekter og over 400 mill. i formue.
- 8 straffedommer hittil, hvorav 6 med ubetinget fengsel fra 9 md. til 3,5 år (3 av dem er ikke rettskraftige) og 1 betinget dom. En sak er tapt 1 i tingretten. 2 personer avventer tiltale fra Økokrim.
- Flere av disse personene sendte hjem pengene (39 millioner) fra utenlandsk bankkonto til beslagskonto hos Økokrim eller til klientkonto hos advokat.

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

15

Skatteparadis – konkret sak (SOI)

Skatteetaten

- Sakskomplekset omfatter 13 land, hvorav 8 er definert som lavskatteland.
 - Isle of Man (skatteparadis)
 - Luxembourg (skatteparadis)
 - Gibraltar (skatteparadis)
 - Samoa (skatteparadis)
 - Turks & Caicos (skatteparadis)
 - British Virgin Island (skatteparadis)
 - Hong Kong (skatteparadis)
 - Singapore (skatteparadis)
 - Sverige
 - England
 - USA
 - Canada
 - Tyrkia

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

16

Skatteparadis/hvitvasking – konkret sak

Skatteetaten

- EFE-rapport med bakgrunn i melding fra revisor
- Saken under arbeid (Skattekrim og politiet)
- **4,5 millioner** utbetalt fra norsk AS til et Ltd-selskap i Karibien. Både inntektsført og kostnadsført i norsk AS og det er sendt uriktig faktura på konsulenttjenester til et russisk selskap.
- Mulig tapping av selskaper i Russland ved at norsk AS er benyttet til å kanalisere penger fra russiske selskaper til skatteparadis (hvitvasking)
- To av Ltd-selskapene i Karibien har norske bankkonti med styreformann i norsk AS som eneste disponent
- Ltd-selskapene skattepliktige til Norge eller Russland?

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

17

Frivillig retting (skatteamnesti)

Skatteetaten

- Ligningsloven § 10-3 nr. 2 bokstav c
 - Skattyter må *frivillig* og på eget initiativ rette eller utfylle opplysninger som er gitt eller lagt til grunn tidligere, slik at det kan beregnes riktig skatt.
 - Rettingen må ikke være foranlediget av kontrolltiltak som er eller vil bli satt i verk, eller ved opplysninger som ligningsmyndighetene har fått fra andre.
- Konsekvenser av frivillig retting - praksis
 - Ligningene endres inntil 10 år bakover i tid
 - I tilfeller hvor pengene *er opptjent på lovlig vis* ilegges det ikke tilleggsskatt, ellers inntil 60 %, og anmeldes ikke til politiet.
 - Det beregnes renter med 7 % pr. år (fra 2009 4 %).

Regnskapstreff Sør 2010 - Skattekriminalitet og skatteparadis 3.6.10/jek

18

Skatteflyktninger vender hjem.....

Skatteetaten

- Pr. 31.3.2010: **407** saker i Skatt øst med formuer i utlandet som ikke er oppgitt til beskatning. Pågangen startet i slutten av august 2007 ("tante i Sveits"). Tidligere 1-2 saker i året.
- **Minst 2 mrd.** i formue (136 saker ikke tallfestet ennå). Flere store saker (>100 mill). De fleste har unndratte beløp i over 10 år. Formuesskatt 1,1% + 28% skatt av kapitalinntekter.
- Flest saker gjelder formuer i Sveits, deretter Luxembourg
- Resultat av økt frykt for å bli tatt og at man slipper tilleggsskatt og straff

Oppsummering

Skatteetaten

- Svart økonomi/skattekriminalitet er et alvorlig samfunnsproblem
- Skatteparadiser (og NUF) et stort problem
- Det er mulig å gjøre noe – følge opp tiltakene i NOU 2009:4
 - Internasjonalt press på skatteparadisene
 - Pr. 21. mai har Norge og de andre nordiske landene inngått informasjonsutvekslingsavtaler med 22 av 38 skatteparadiser ("finanssentre"). Til nå er 4 av disse avtalene trådt i kraft og skatteavtalen med Luxembourg er endret med virkning fra 1. mai. Avtalene gir skattemyndighetene rett til å innhente opplysninger fra banker og finansinstitusjoner i disse landene og om hvem som står bak selskapene som er etablert der.
 - Bør vurdere å nekte fradrag for betalinger til selskaper i skatteparadiser
- Viktig at skatteetaten og politiet prioriterer saker som gjelder skatteparadiser og at informasjonsavtalene brukes i praksis.